

Без суштинских дипломатских преговора између Косова и Србије, под покровитељством Европске уније и подршке Сједињених Америчких Држава, тешко да ће коначан споразум бити постигнут у следећих пар година, оцењују политички аналитичари, уочи данашње посете специјалног представника ЕУ за дијалог Мирослава Лајчака.

Како преноси Коха, немачки аналитичар Бодо Вебер истакао је да је потребно поново успоставити процес дијалога Београда и Приштине.

“С обзиром на то да су преговори о свеобухватном споразуму у последње четири године ишли у погрешном смеру и закомпликовали односе Брисела, Вашингтона и Приштине, неопходан је наставак дијалога. Мора постојати блиска трансатлантска сарадња и морамо осигурати успостављање основних принципа тамо где се о статусу Косова не може преговарати. Дакле, да схватимо да је ово дијалог да Србија крене ка признању државе Косово и да се догоди пуна интеграција Срба у косовске институције“, рекао је Вебер.

У међувремену, Лајчакова посета, пре формирања институција, према немачком аналитичару, показује потребу да ЕУ још једном поручи које обавезе очекују да на себе преузме Куртијева влада када је у питању дијалог Београда и Приштине.

Демуш Шаша из Института „Епик“ процењује да ће Лајчакова посета бити добра прилика за размену мишљења о перспективи наставка процеса дијалога.

„Прво, Лајчак ће бити информисан од читавог политичког спектра о њиховим ставовима о изборном процесу и изгледима за успостављање нових институција. И друго, Лајчак ће обавестити странке о својим ставовима о динамици и суштини дијалога за нормализацију односа. Дакле, укратко, сматрам да ће то бити добра прилика за стране да размене мишљења о перспективи дијалога“, нагласио је Шаша.

Специјални представник ЕУ за дијалог Косова и Србије Мирослав Лајчак, откако је ступио на дужност, изразио је намеру да странке доведе до свеобухватног и правно обавезујућег споразума. Али, није поменуо да ће и она имати узајамно признање које захтева косовска страна.

Такође, Немачка и Француска преко амбасадора у Приштини потврдиле су спремност да подрже наставак дијалога, који помаже европским интеграцијама обе стране.

Са друге стране, кандидат за формирање нове владе Аљбин Курти више пута је поновио да дијалог није међу приоритетима.

Шеф канцеларије ЕУ у Приштини Томаш Суниог сматра да је Куртијева изјава позитивна.

„Схватам да постоји позитиван развој у тим изјавама, од тога да уопште нису приоритет, па до приоритета број шест, то је сада четврти приоритет, тако да мислим да видимо добре знаке, јер је дијалог важан, не само за Косово, већ и за цео регион“, нагласио је Суниог.

Што се тиче хијерархије важности дијалога, Шаша сматра да такве дискусије немају практичну корист.

„Дијалог је био, јесте и биће приоритет сваке владе. Да ли је прва или четврта, више је политички небитна семантика. Међутим, очекујем да ће следећа влада, за разлику од претходних влада, постићи напредак у оба смера и унутрашњих реформи и у дијалогу за нормализацију односа“, рекао је Шаша.

Куртијеву изјаву да ће он, пре свега, дијалог водити са косовским Србима, Вебер оцењује као добар став.

„Ово је нешто што годинама недостаје. Али, сматрам да је део догматског става да би у теоретском погледу са државне позиције било добро имати посла са својим грађанима, али ми знамо да су Срби у неповољном положају, нису они сами, зависни су од Београда. Био би успех ако се Срби ослободе овог утицаја“, рекао је Вебер.

Под Лајчаковим мандатом, одржана су само два политичка састанка на високом нивоу између косовског премијера Авдулаха Хотија и председника Србије Александра Вучића. Одржано је неколико састанака на техничком нивоу, где до сада, постоји сагласност по питању несталих, али детаљи споразума нису разјашњени, с образложењем да ће и он бити део коначног споразума.

Када је у питању напредак у дијалогу између Косова и Србије, Шаша сматра да до значајних помака неће доћи тако брзо.

Шаша напомиње и да би обе стране требало да се укључе у суштинске дипломатске преговоре, под покровитељством ЕУ и уз подршку САД.

„Такав приступ захтевао би да се интензивним дипломатским радом идентификује неколико могућих сценарија који би могли да буду суштински део будућег споразума између Косова и Србије. Тек након постизања принципијелног споразума о томе шта би могло да буде срж будућег споразума, лидери обе стране би могли да започну свеобухватну друштвену расправу о значају споразума и да постигну консензус о компромисима“, нагласио је Шаша.

Према његовим речима, такав приступ једноставно захтева време и транспарентност дијалога.

„Немам амбициозна очекивања за постизање свеобухватног споразума у кратком времену. Временски гледано, најоптимистичнији сценарио који видим је да се током 2021-2022. године, поведе згуснути дипломатски дијалог, што би могло да отвори пут свеобухватном споразуму 2023. године, после парламентарних и председничких избора у Србији“, нагласио је Шаша.

Контроверза око ЗСО пригушила је ентузијазам странака. Иако је ово званично одбијено, преговори су застали када је Србија захтевала да се ЗСО укључи на дневни ред.

Што се тиче питања ЗСО, Шаша сматра да би следећа влада требало да размотри његово оснивање, у складу са одлуком Уставног суда Косова.

„С тим у вези, сматрам да се решење може наћи у надлежностима ЗСО које су предвиђене Ахтисаријевим пакетом, као што су питања културе, уметности, науке и образовања (члан 4. Ахтисаријевог пакета), у складу са европском Повељом о локалној самоуправи. Такође, требало би размотрити и материјализацију сарадње општина са српском већином са државом и институцијама Србије, под координацијом Министарства локалне управе (члан 10. Ахтисаријевог пакета). Важан део ове сарадње је споразум о транспарентности финансирања српске државе српских општина на Косову (члан 11. Ахтисаријевог пакета)“, навео је Шаша.

Током недавне посете Приштини и Београду прошле године, специјални представник ЕУ Мирослав Лајчак јасно је рекао да не може доћи до нормализације односа без примене Споразума о придруживању.

Изјава Београда да би Косово требало да промени Устав због формирања ЗСО, изазвала је оштре реакције.

Лајчакова канцеларија је касније појаснила да међународни уговори подразумевају правне и уставне промене за обе земље.

Косово је у дијалогу са Србијом од 2011. године и постоји око 33 споразума. Али, многи још увек нису пронашли примену на терену, укључујући слободу кретања према северу и отварање моста преко реке Ибар.

Дефиниција административне границе између Јужне и Северне Митровица, која је део пакета споразума о слободном кретању, такође је постала проблем.

(Косово онлајн)